

waarvan de meeste goed geslaagd mogen heeten. Ik kan mij voorstellen, dat de photograaf heel wat moeite en nog veel meer geduld moet hebben gehad, voordat hij eindelijk een dier in dien toestand kon opnemen, dat het kiekje ons een behoorlijk beeld geeft van enkele kenmerkende houdingen en gelaatsuitdrukkingen.

Van de 100 beelden zijn er 58 van *Zoogdieren*, 28 van *Vogels*, 6 van *Kruipende Dieren*, 2 van *Tweeslachtige Dieren* en 6 van *Visschen*.

't Is jammer, dat hieraan niet enkele kiekjes van *Ongewervelde Dieren* zijn toegevoegd; ik vermoed, dat de photograaf door het licht in het Aquarium en nog andere omstandigheden meer hierin te veel moeilijkheden heeft ondervonden.

De schrijver van het praatje bij al die plaatjes is een getrouw bezoeker van Artis; uit het Voorbericht blijkt voldoende wat 't woord inhoudt, dat aan deze beelden is toegevoegd n.l. „Het zijn beelden geworden, die weinig beschrijving meer verlangen. Wat ik er bijgevoegd heb, zijn, behalve wat bijzonderheden van het dierenleven, enkele gedachten, die zich opdrongen, nu de herinnering aan de dieren door hun portret weer werd verlevendigd”.

2. Het boek van CARL HAGENBECK zal misschien niet iedereen bevredigen. Wie daarin beschrijvingen verwacht van de levenswijze der verschillende dieren, die de schrijver door zijne jagers in het wild liet verzamelen, zal zich daarin leelijk teleurgesteld vinden. Om kort te gaan, geeft Hagenbeck in dit boek het ontstaan en de ontwikkeling van den groote-dierenhandel.

Als zoon van een kleine visch-boer in *Hamburg* toonde de jeugdige Carl reeds zeer veel liefhebberij in allerlei dieren; uit deze liefhebberij in en liefde voor de dieren heeft zich langzamerhand het wereldberoemde *Dieren-paradijs* bij *Stellingen* — destijds slechts een klein dorpje bij Hamburg — ontwikkeld. Voor den oppervlakkigen lezer lijkt het, alsof de verschillende in bovengenoemd boek behandelde onderwerpen als droog zand samenhangen; bij nadere beschouwing zal men vinden, dat dit slechts schijn is. Waar de schrijver 't heeft over den tijd, dat hij als dierentemmer optrad, en als circus-directeur en leider van verplaatsbare ethnographische tentoonstellingen, dan zijn deze betrekkingen even zoo vele onmisbare schakels om ten slotte te komen tot het stichten van het Dieren-paradijs; het toeval, dat in het leven van ieder mensch zoo'n groote rol speelt, heeft Hagenbeck meermalen begunstigd; ook daarvan geeft de schrijver menig aardig staaltje. Bijna op elke bladzijde leest men de benijdenswaardige liefde voor het gekozen vak; velen, die in de een of andere maatschappelijke betrekking hun dagelijksch bordje rijst verdienen, mogen en zullen hem dat zeker benijden. In zijn liefhebberij werd hij geholpen door zijn stalen werkkracht en werklust, terwijl zijn blik in het leven der verschillende dieren steeds scherper werd; dat alles heeft van den eenvoudigen zoon van een Hamburger visch-boer den man gemaakt, die in zijn later leven meermalen persoonlijk in aanraking kwam met gekroonde hoofden en met beroemdheden op wetenschappelijk gebied.

Een aantal platen vroolijken het boek op; het zijn reproducties van photographieën genomen bij het vangen der wilde dieren, bij hun vervoer naar Europa en in hun paradijs. Hier en daar vindt men eenvoudig gestelde, heel aardige beschrijvingen van de levenswijze der dieren in hun gevangen staat, over hun dressuur en het acclimatiseeren. Daar tusschen in komen beschouwingen van allerlei aard voor, bijv.: naar 's schrijvers vaste overtuiging moet in moerassige streken in het binnenland van *Afrika* nog een diersoort leven, waarvan men tot nu toe niet beter wist dan dat zij al lang was uitgestorven, n.l. de *Brontosaurus*;

onmogelijk is dit niet, daar men ongeveer twintig jaar geleden eveneens in Afrika een dier levend terugvond, n.l. de *Okapi*, dat men voordien ook alleen maar als fossiel kende.

3. Het boek van Dr. J. C. KONINGSBERGER doet veel verwachten; in zijn naam hebben wij een voldoende waarborg, dat wij ons niet teleurgesteld zullen vinden. Het geheele werk zal in 12—15 afleveringen verschijnen, waarvan reeds één het licht zag. In deze eerste aflevering worden o.a. enkele algemeene beschouwingen gegeven over het ontstaan en de samenstelling der dierenwereld op Java, en den invloed van verschillende factoren als jaargetijde, regen en wind, die daarop invloed hebben gehad. Gedurende zijn langdurig verblijf op Java heeft de schrijver een groot aantal gegevens verzameld over het aangekondigde onderwerp; deze zullen in de volgende afleveringen worden geschilderd en gerangschikt, zoodat de algemeen natuurwetenschappelijk ontwikkelde bezoeker van Java in het werk van Dr. Koningsberger een soort vade mecum zal hebben. Hopen wij, dat de volgende afleveringen niet lang op zich zullen laten wachten, zoodat eindelijk aan deze reeds door velen pijnlijk gevoelde, dringende behoefte wordt voldaan.

4. Prof. Dr. MAX WEBER en Dr. L. F. DE BEAUFORT zijn geen onbekenden op het gebied van de dierenwereld, vooral van onze tropische zeeën. Het werk, dat deze geleerden hebben samengesteld, zal misschien geen der lezers van *De Tropische Natuur* zich aanschaffen, omdat wij ons niet op een speciaal gebied begeven en allerminst de bedoeling hebben om zuiver wetenschappelijk werk te verrichten. — Ik bedoel hiermee natuurlijk niet, dat wij onze lezers tegen beter weten in verkeerd zullen voorlichten, maar, voorlichten en wegwijzen maken in de ons omringende natuur is nog geheel iets anders dan zuiver wetenschappelijk werk leveren, en dat nog wel op een zeer speciaal gebied. Bovendien zou men uit den titel, zooals het daar op den omslag staat, een verkeerden indruk van dit boek kunnen krijgen.

Ongeveer in het midden van de vorige eeuw leefde op Java de apotheker PIETER BLEEKER geb. 10 Juli 1819, gest. 24 Januari 1878. In een 500-tal geschriften, die men in allerlei tijdschriften verspreid vindt, heeft hij zijne onderzoekingen over *Visschen* bekend gemaakt. BLEEKER bewoog zich daarbij in zeer verschillende richtingen als bijv. de uitwendige vorm, de inwendige bouw, de levenswijze, de onderlinge bloedverwantschap, enz. en beperkte zich bovendien niet tot de Vischwereld in de zeeën tusschen onze verschillende eilanden, maar breidde zijn onderzoek uit o.a. tot *Australië*, *Ceylon*, *China* en *Japan*, de *Philippijnen*, *Kaap de Goede Hoop*, enz.

De genoemde schrijvers hebben zich nu de moeite gegeven alle door BLEEKER behandelde *Visschen* op hunne wetenschappelijke namen alphabetisch te rangschikken; achter elken naam wordt de weg gewezen, waar in de verschillende tijdschriften over die bepaalde Vischsoort door BLEEKER het een of ander is geschreven.

Voor wie zich speciaal in onze Visch-wereld wil inwerken, en zich de moeite wil getroosten alle geschriften van BLEEKER te verzamelen en door te werken, is dit boek van WEBER en DE BEAUFORT onontbeerlijk.

5. Terwijl het eerste der boven genoemde boeken voor de jongeren onzer lezers niet onaardig is, zou ik: *De ontwikkelingsgeschiedenis der levende natuur* aan de gevorderden wel kunnen aanbevelen. Er staat een schat van kennis in zoowel op plantkundig als op dierkundig gebied; wel is waar zijn de voorbeelden niet uit de tropische natuur ontleend — dit zal toch wel geen bezwaar kunnen zijn — zij zijn zoo gekozen, dat